Evropski parlament
2024-2029

Odbor za proračun

2025/0543(COD)

20.3.2026

OSNUTEK PRORAČUNSKE OCENE

Odbora za proračun

za Odbor za industrijo, raziskave in energetiko

o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa za obdobje 2028–2034, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2021/695
(COM(2025)0543 – C10-0164/2025 – 2025/0543(COD))

Pripravljavec proračunske ocene: Hélder Sousa Silva

PA_LegEvaluation

OSNUTEK PRORAČUNSKE OCENE

za Odbor za industrijo, raziskave in energetiko o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa za obdobje 2028–2034, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2021/695
(COM(2025)0543 – C10-0164/2025 – 2025/0543(COD))

Odbor za proračun je na podlagi člena 58 Poslovnika opravil oceno predloga in ugotovil:

Odbor za proračun,

A. ker je Mario Draghi v svojem poročilu izpostavil raziskave in inovacije kot enega glavnih dejavnikov produktivnosti in blaginje ljudi, saj lahko ustvarijo pozitivne zunanje učinke ter podprejo strateško avtonomijo EU in njen socialni model; ker je podprl zamisel, da bi oblikovali enostavnejši program, ki bi bil osredotočen na izbrane prednostne naloge in katerega proračun bi bil povečan na 200 milijard EUR;

B. ker vmesna ocena programa Obzorje Evropa[1] potrjuje, da prinaša veliko evropsko dodano vrednost ter da je ustrezen in učinkovit; ker je v oceni poudarjeno, da se je povprečna stopnja uspešnosti z 12 % v sklopu programa Obzorje 2020 sicer povečala na 16,4 % v sklopu programa Obzorje Evropa, vendar je bilo mogoče financirati le 30 % visokokakovostnih predlogov, poleg tega pa bi bilo potrebnih dodatnih 81,8 milijarde EUR, da bi lahko financirali vse predloge;

C. ker je v izjavi iz Budimpešte ponovno poudarjeno, da je treba do leta 2030 raziskavam in razvoju nameniti 3 % BDP; ker je ta cilj tudi po 26 letih od sprejetja barcelonske deklaracije doseglo le nekaj držav članic; ker je lahko okvirni program Obzorje Evropa v pomoč pri doseganju tega cilja ter pomaga pritegniti dodatna sredstva javnih in zasebnih subjektov;

D. ker Enrico Letta v svojem poročilu predlaga, naj se uvede nova, peta svoboščina, da bi na enotnem trgu spodbudili raziskave, inovacije in izobraževanje;

1. meni, da bi bilo treba sredstva za program povečati s 154 milijard EUR na [znesek iz vmesnega poročila, v tekočih cenah in cenah iz leta 2025], da bi evropskemu gospodarstvu dali potrebno spodbudo za inovacije v ključnih sektorjih ter ustrezno raven financiranja za vse prednostne naloge in cilje programa, s čimer bi podprli cilj, da se do leta 2030 za odhodke za raziskave in razvoj namenijo 3 % BDP;

2. meni, da morajo biti že na začetku in v celotnem programskem obdobju naslednjega večletnega finančnega okvira na voljo zadostni človeški viri, da bo zagotovljeno

[1] SWD(2025)0110 “Interim Evaluation of the Horizon Europe Framework Programme for Research and Innovation (2021 - 2024)” (Vmesna ocena okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa (2021–2024))

učinkovito izvajanje programa Obzorje Evropa;

3. poudarja, da razčlenitev proračuna v členu 6 vsebuje le 7 okvirnih zneskov na ravni postavk v primerjavi s 15 v obdobju 2021–2027; ima pomisleke, ker za mnoge ukrepe ni predvidljivega proračuna, zlasti za ukrepe v stebrih I in III, pri katerih ni jasno določenih sredstev za upravičence; ugotavlja, da bi to Komisiji med izvrševanjem dalo veliko manevrskega prostora za spreminjanje in odločanje o prednostnih nalogah pri porabi, kar pa ne bi imelo dodane vrednosti za raziskovalce, inovatorje in MSP, ki jih program podpira; priporoča, da bi v temeljnem aktu določili okvirne podsklope in tako povečali predvidljivost, preglednost in odgovornost;

4. priznava, da je pomembna značilnost predloga Komisije o strukturi večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 prožnost; vseeno želi opozoriti, da je treba programu Obzorje Evropa glede na dolgoročno naravo raziskovalnih in inovacijskih projektov zagotoviti predvidljiva in zadostna letna sredstva; meni, da bi okvirna dodelitev proračunskih sredstev za vsako postavko programa končnim upravičencem prinesla predvidljivost, ne da bi proračunskemu organu odjedala pristojnosti;

5. obžaluje, da ocena finančnih posledic in digitalnih razsežnosti zakonodajnega predloga ne vsebuje dovolj podrobne okvirne proračunske nomenklature, saj vključuje le pet proračunskih vrstic v primerjavi s 44 v obdobju 2021–2027; meni, da bo to oviralo nadzor, predvidljivost in zmožnost proračunskega organa za natančno usmerjanje političnih prednostnih nalog v letnem proračunskem postopku; ima pomislek, da bi preveč združena proračunska struktura izredno olajšala prerazporeditve, o katerih ne bi odločal proračunski organ;

6. vztraja, da je za ustrezno sprejemanje proračunskih odločitev in ustrezen parlamentarni nadzor med izvrševanjem proračuna potrebna dovolj podrobna in trdna zakonodaja z ustrezno ravnjo upravljanja; meni, da slabo zasnovan mehanizem za usmerjanje ne bo mogel nadomestiti izgube zakonodajnih ali proračunskih pristojnosti Parlamenta;

7. želi spomniti, da predlog omogoča tudi uporabo proračunskega jamstva; poudarja, da je treba jasno opredeliti proračunske posledice najemanja in dajanja posojil v okviru okvirnega programa Obzorje Evropa, jih pregledno predstaviti in skrbno spremljati v celotnem obdobju večletnega finančnega okvira; vztraja, da je treba pri vseh odločitvah v zvezi s temi operacijami v celoti spoštovati pristojnosti sozakonodajalcev in proračunskega organa;

8. poudarja, da sklad Scaleup Europe služi ciljem sprostitve evropskih tehnoloških prvakov, ki zagotavljajo dolgoročno strateško vrednost za EU, v skladu s cilji Draghijevega poročila; želi spomniti, da je ta sklad edinstven instrument, ki združuje proračun EU in zasebne vlagatelje za dostop do znatnega kapitala za podjetja v fazi rasti in širitve; odločno poziva, naj sklad Scaleup Europe v naslednjem večletnem finančnem okviru nadaljuje svoje poslanstvo v okviru Evropskega sveta za inovacije;

9. poudarja, da bodo uspehi sklada Scaleup Europe pomagali pri nadaljnjih naložbah v podjetja v razširitveni fazi po letu 2027;

10. poudarja, da mora biti uporaba zunanjih namenskih prejemkov v okvirnem programu Obzorje Evropa popolnoma pregledna in se mora nad njo izvajati učinkovit

parlamentarni nadzor; je v zvezi s tem seznanjen z določbami o finančnih prispevkih vseh sodelujočih tretjih držav in drugih donatorjev; poudarja, da bi moral pristojni odbor, če bi razmišljal o spremembi določb v zvezi z zunanjimi namenskimi prejemki, to storiti v sodelovanju z Odborom za proračun in drugimi odbori, da se zagotovi dosleden pristop;

11. želi opozoriti na predlog uredbe o vzpostavitvi okvira za spremljanje proračunskih odhodkov in smotrnost proračuna ter drugih horizontalnih pravil za programe in dejavnosti Unije (v nadaljnjem besedilu: uredba o smotrnosti), ki določa enoten racionaliziran seznam kazalnikov smotrnosti ter določb o spremljanju in vrednotenju, od katerih so nekatere relevantne za okvirni program Obzorje Evropa; želi spomniti, da bi morala biti uporaba horizontalnih načel, kjer je to izvedljivo in ustrezno, v skladu s pravili za posamezne sektorje, kot je določeno v prenovitvi finančne uredbe, da se bodo pri njihovi uporabi ustrezno upoštevale posebnosti sektorskih programov; poudarja, da se bodo morale vse spremembe strukture, ciljev in upravičenih ukrepov v okviru programa ustrezno odražati v določbah o spremljanju iz Priloge I k uredbi o okviru smotrnosti kot del postopka spremembe te uredbe in pogajanj o njej;

12. meni, da bi bilo treba sproščene obveznosti za raziskave v celoti ponovno uporabiti za krepitev raziskovalnih zmogljivosti Unije, ne bi pa smeli zneskov umetno omejevati, saj to v finančni uredbi[2] ni določeno; meni tudi, da bi morala biti vrnjena sredstva iz finančnih instrumentov še naprej na voljo v okviru programa Obzorje Evropa.

[2] Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (prenovitev), *OJ L, 2024/2509, ,*
ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj

Odbor za proračun je v okviru svoje proračunske ocene pripravil tudi naslednje predloge sprememb osnutka.

Predlog spremembe 1
Predlog uredbe
Uvodna izjava 34

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
34. Kadar naj bi se podpora v okviru programa zagotovila v obliki proračunskega jamstva ali finančnega instrumenta, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v operaciji mešanega financiranja, z izjemo finančnih instrumentov v okviru EIC, bi se taka podpora morala zagotavljati izključno z instrumentom InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost v skladu z veljavnimi pravili instrumenta InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost.	34. Kadar naj bi se podpora v okviru programa zagotovila v obliki proračunskega jamstva ali finančnega instrumenta, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v operaciji mešanega financiranja, z izjemo finančnih instrumentov v okviru EIC **– *vključno s skladom Scaleup Europe***, bi se taka podpora morala zagotavljati izključno z instrumentom InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost v skladu z veljavnimi pravili instrumenta InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost.

Or.en

Predlog spremembe 2
Predlog uredbe
Uvodna izjava 38 a (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	(38a) Določbe te uredbe in njene ureditve upravljanja bi morale prispevati k ustreznemu odločanju proračunskega organa in ustreznemu parlamentarnemu nadzoru. Zlasti pa bi se morale vse specifikacije programa ustrezno odražati v proračunski nomenklaturi z uvedbo ustreznih proračunskih vrstic.

Or.en

Predlog spremembe 3
Predlog uredbe

Uvodna izjava 38 b (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	(38b) Posledice te uredbe za proračun Unije so bile ocenjene[+] na podlagi člena 310(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije. Za njegovo izvajanje bi bilo treba dodeliti zadostne finančne in človeške vire ter upoštevati tudi vpliv njegovega financiranja na druge programe ali politike Unije in zagotoviti njegovo skladnost z večletnim finančnim okvirom, sistemom virov lastnih sredstev in ustreznim medinstitucionalnim sporazumom ter proračunskimi načeli iz Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta[1].
	[+] Pro memoria: Proračunska ocena Odbora Evropskega parlamenta za proračun o predlogu uredbe Sveta za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa za obdobje 2028–2034, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2021/695.
	[1] Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (UL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).
	Or.en

Predlog spremembe 4
Predlog uredbe
Uvodna izjava 38 c (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	(38c) V skladu s členom 15(3) finančne uredbe se sproščene obveznosti za

	raziskave ponovno uporabijo za pomoč pri krepitvi raziskovalnih zmogljivosti Unije, ne da bi bil proračunski organ v letnem proračunskem postopku omejen s kakršno koli predhodno zgornjo mejo.

Or.en

Predlog spremembe 5
Predlog uredbe
Člen 6 – odstavek 1

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
1. Okvirna finančna sredstva za izvajanje programa za obdobje 2028–2034 znašajo ***175 002 000 000*** EUR v tekočih cenah.	1. Okvirna finančna sredstva za izvajanje programa za obdobje 2028–2034 znašajo ***[vstaviti znesek iz vmesnega poročila o predlogu večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 (2025/0571R(APP))*** EUR v tekočih cenah ***in cenah iz leta 2025]***.

Or.en

Predlog spremembe 6
Predlog uredbe
Člen 10 – odstavek 3

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
3. Z izjemo finančnih instrumentov v okviru EIC (sklada), pri katerih se podpora Unije zagotovi v obliki proračunskega jamstva ali finančnega instrumenta, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v okviru operacije mešanega financiranja, se zagotavlja izključno prek instrumenta Evropskega sklada za konkurenčnost InvestEU in se izvaja v skladu z veljavnimi pravili instrumenta Evropskega sklada za konkurenčnost InvestEU na podlagi sporazumov o prispevku ali jamstvu, sklenjenih v ta namen. Kadar se za program uporablja instrument InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost, se določijo rezervacije za	3. Z izjemo finančnih instrumentov v okviru EIC (sklada) ***– vključno s skladom Scaleup Europe***, pri katerih se podpora Unije zagotovi v obliki proračunskega jamstva ali finančnega instrumenta, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v okviru operacije mešanega financiranja, se zagotavlja izključno prek instrumenta Evropskega sklada za konkurenčnost InvestEU in se izvaja v skladu z veljavnimi pravili instrumenta Evropskega sklada za konkurenčnost InvestEU na podlagi sporazumov o prispevku ali jamstvu, sklenjenih v ta namen. Kadar se za program uporablja instrument InvestEU Evropskega sklada za

proračunsko jamstvo in financiranje finančnih instrumentov, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v obliki operacije mešanega financiranja.	konkurenčnost, se določijo rezervacije za proračunsko jamstvo in financiranje finančnih instrumentov, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v obliki operacije mešanega financiranja***, in sicer do najvišjega možnega zneska proračunskega jamstva, določenega z uredbo o Evropskem skladu za konkurenčnost***.
	Or.en

Predlog spremembe 7
Predlog uredbe
Člen 7 – odstavek 2 a (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	(2a) [Od 1. januarja 2028/datuma začetka programa] se z odstopanjem od prvega, drugega in četrtega pododstavka člena 212(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 prihodki, vračila in izterjave iz finančnih instrumentov, ki se financirajo iz te uredbe in njenih predhodnic, zagotovljenih prek Evropskega sklada za konkurenčnost, uporabijo za zagotavljanje podpore Unije v okviru programa Obzorje Evropa. Z odstopanjem od točke (f) člena 21(3) in v skladu s členom 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 ta sredstva predstavljajo zunanje namenske prejemke za program Obzorje Evropa. Prihodki, vračila in izterjave iz finančnih instrumentov, ki jih izvaja sklad EIC, ostanejo v ravnovesju sklada EIC.
	Or.en

Predlog spremembe 8
Predlog uredbe
Člen 7 – odstavek 2 b (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*

(2b) Odobritve za prevzem obveznosti, ki ustrezajo znesku sproščenih obveznosti, ki so posledica celotne ali delne neizvedbe raziskovalnih projektov, se v okviru proračunskega postopka ponovno dajo na voljo temu programu, in sicer prednostno za isti cilj.

Or.en